

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011 – 2015

„W domu powinniśmy czuć się bezpiecznie. Dom ma być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, gdzie odzyskujemy siły po dniu pracy lub nauki. Jednak dla wielu ludzi dom nie jest spokojną przystanią, w której chronią się przed stresem życia. Jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doświadczają cierpień fizycznych i emocjonalnych, gdzie również są wykorzystywani seksualnie. (...)”

Sharon D. Herzberger „Przemoc domowa”. PARPA, Warszawa 2002

I. WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie powinni być wzorem dla swoich dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości, zrozumieniu, akceptacji. W przypadku dysfunkcji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowanie poszczególnych członków rodziny staje się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie bez wątpienia należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości.

Według definicji zawartej w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc to „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”

Przemoc w relacjach międzyludzkich istniała od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, takiego które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych oraz tragicznych skutków psychologicznych. Dzieci wzrastające wśród przemocy w domu są często zapomnianymi jej ofiarami. Doznają przemocy nie tylko wtedy, gdy są bezpośrednio zaniędywane przez rodziców lub opiekunów. Cierpią i są krzywdzone także wtedy, gdy są świadkami przemocy osób dorosłych. Doświadczenia z dzieciństwa mają wpływ na całe życie.

Bardzo trudno jest określić skalę zjawiska przemocy w rodzinie, ponieważ jest to bardzo trudny i wrażliwy temat, którego osoby doświadczające cierpienia w domu z powodu przemocy w rodzinie nie chcą poruszać ponieważ wynika to z wielu aspektów takich jak wstyd, nieufność, bezradność oraz obawę o własne zdrowie i życie. Tylko nieliczne osoby szukają pomocy i wsparcia ze strony innych osób. Należy wpłynąć na podejście ludzi, aby każda krzywdzona w domu osoba miała poczucie pomocy ze strony gminy.

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym
- jest procesem, który tworzy cykle
- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli, dominacji i uległości
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyczy.

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- poważne obrażenia ciała
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców)
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji
- zmienność nastrojów, decyzji
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci, które mogą wystąpić to:

- obrażenia ciała
- życie w poczucie ciągłego strachu i zagrożenia
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności
- liczne schorzenia psychosomatyczne
- lęk, wstyd, poczucie winy, gniew, agresja, nadpobudliwość.

Przemoc domowa niszczy cały system rodzinny, niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

II. ZJAWISKO PRZEMOCY W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Gmina Grudziądz na dzień 31.12.2010 liczy 11579 mieszkańców, w tym 5777 kobiet i 5802 mężczyzn. Swoim zasięgiem obejmuje 25 sołectw.

Na terenie gminy Grudziądz jest 9 szkół, w tym 4 zespoły szkół i 5 szkół podstawowych.

Na terenie gminy funkcjonują 2 świetlice socjoterapeutyczne obejmujące swą opieką dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudziądzu w 2010 roku udzielił pomocy 12 rodzinom z powodu przemocy w rodzinie. Liczba osób w tych rodzinach to 47.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grudziądzu przeprowadziła 5 rozmów interwencyjno – motywacyjnych z osobami uzależnionymi od alkoholu i stosującymi przemoc wobec członków rodziny.

Komenda Miejska Policji w Grudziądzu podaje, że w 2010 roku wszczęto 66 postępowań przygotowawczych w kierunku przemocy w rodzinie z czego stwierdzono 16 przestępstw z art. 207 kk. Realizacja procedury Niebieskiej karty w Komendzie Miejskiej policji w Grudziądzu przedstawia się następująco:

- liczba interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie – 397
- miejsce interwencji: miasto – 314
wieś – 83
- liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej ogółem – 504
w tym: kobiety – 395
mężczyźni – 46
małoletni do ukończenia 13 lat – 40
małoletni od 13 do 18 lat – 23
- liczba sprawców przemocy domowej ogółem – 407
w tym: kobiety – 25
mężczyźni – 382
nieletni- 0
- liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem – 296
w tym: kobiety – 15
mężczyźni – 281
nieletni – 0.

Powyższe dane z Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu dotyczą podjętych działań na terenie podległym KMP w Grudziądzu łącznie z miastem i powiatem. Z uzyskanych informacji z Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu wynika, że na terenie gminy Grudziądz w 2010 roku prowadzono 21 procedur Niebieskiej Karty w 20 rodzinach.

Z przeprowadzonych w Polsce badań w 2009 roku przez CBOS: „Przemoc i konflikty w domu. Komunikat z badań” wynika, że:

- 37% społeczeństwa zna osobę, która doznaje przemocy domowej
  - 9% ludzi twierdzi, że przynajmniej raz zostało uderzonych przez współmałżonka / partnera podczas kłótni. Około połowy tych osób co najmniej kilkakrotnie padło ofiarą agresji
  - 10% Polaków, którzy są bądź byli w stałym związku przyznaje, że uderzyło męża / żonę, partnera / partnerkę.
- Ponadto badania te ukazują, że:
- 10% badanych pozostających w stałym związku doświadcza agresji werbalnej, wyzwisk, krzyków
  - 6% osób jest narażonych na kpiny, poniżanie
  - 7% osób żyjących w stałych związkach ma ograniczony kontakt z innymi ludźmi przez partnera
  - 4% osób doświadcza ze strony partnera gróźb, szantażu
  - 4% badanych twierdzi, że czasem są popychane, szarpane.

Zatem dotychczasowe działania podejmowane wobec rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie są niewystarczające. Konieczne jest zwiększenie zakresu działań i pomocy, a także wsparcia dla osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej. Niezmiernie istotna jest interdyscyplinarna współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy w rodzinie.

III. GŁÓWNE CELE I ZAŁOŻENIA

Celem programu jest przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Grudziądz.

Cele szczegółowe programu to:

- rozwój współpracy w zakresie budowy spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- koordynacja działań lokalnych podmiotów wobec zjawiska przemocy
- podnoszenie świadomości społeczeństwa oraz różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie w zakresie skali i możliwości przeciwdziałania temu problemowi
- zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc, a w szczególności zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane poprzez:

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie
- podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie
- podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie
- udzielnie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
- oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Działania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
2. powołanie zespołu interdyscyplinarnego
3. podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy w rodzinie
4. prowadzenie działalności edukacyjnej i profilaktycznej skierowanej do dzieci i młodzieży promującej rozwiązywanie konfliktów bez przemocy
5. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
6. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym
7. kontynuacja porozumienia dotyczące współfinansowania przedsięwzięcia regionalnego o nazwie „Kujawsko Pomorska Niebieska Linia”. Ludzie mający poważne problemy życiowe, będący ofiarami przemocy domowej będą mogli uzyskać bezpłatne porady u wykwalifikowanych specjalistów (psychologów, prawników).

W celu realizacji zadań określonych w niniejszym programie oraz innych zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy powołany zostanie zespół interdyscyplinarny składający się z przedstawicieli instytucji i organizacji funkcjonujących na terenie gminy Grudziądz, które w swoich zadaniach zawarte mają przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Do zadań zespołu należeć będzie przede wszystkim integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Grudziądz
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie

- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach uzyskania pomocy na terenie gminy Grudziądz
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania indywidualnego problemu związanego ze zjawiskiem przemocy występującego na terenie gminy Grudziądz zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze. Do zadań grup roboczych należeć będzie:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy zamieszkujących na terenie gminy Grudziądz
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy w rodzinie oraz efektów tych działań.

IV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ORAZ KOORDYNACJA PROGRAMU

Źródłami finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie są środki własne gminy oraz środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł.

Realizacja zadań zawartych w programie jest przewidziana na lata 2011 – 2015 i będzie miała charakter ciągły, poddawany ewaluacji, która pozwoli na udoskonalenie kierunków zamierzonych działań.

Koordinację programu powierza się kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grudziądzu przy ścisłej współpracy z zespołem interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.